



RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 21 maja 2015 roku

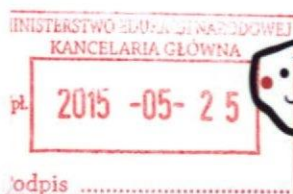
ZEW.420.16.2015.JR

**Pani
Urszula Augustyn
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Edukacji Narodowej
Pełnomocnik Rządu
do spraw bezpieczeństwa w szkołach**

Szanowne Pani Minister,

odpowiadając na pismo z 8 maja 2015 r., dotyczące projektów: uchwały Rady Ministrów w sprawie Rządowego programu wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnianiu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Rządowego programu wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnianiu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” proszę o przyjęcie następujących uwag i propozycji:

1. Zgodnie z art. 90u ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2004 r. Nr z późn. zm.) Rada Ministrów może przyjąć rządowy program albo programy mające na celu wspomaganie organów prowadzących szkoły lub placówki w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki. Art. 3 ww. ustawy stanowi, że ilekroć w dalszych przepisach jest mowa bez bliższego określenia o szkole – należy przez to rozumieć także przedszkole. Ustawodawca umożliwił zatem finansowanie programów rządowych skierowanych także do organów prowadzących przedszkola. Tymczasem z projektu z 7 maja 2015 r. rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Rządowego programu wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnianiu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” wwnika, że został ograniczony w nim udział przedszkoli, tj. zostały one wyłączone



25 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

z możliwości uzyskania wsparcia finansowego, o czym stanowi § 2 ust. 2 pkt 1 ww. projektu.

W opinii Rzecznika Praw Dziecka realizacja prawa dziecka do bezpiecznych warunków pobytu powinna również uwzględniać podnoszenie standardów bezpieczeństwa w przedszkolach – w nie mniejszym zakresie niż w szkołach, a wprowadzane działania i metody pracy powinny być dostosowane do potrzeb i możliwości najmłodszych.

2. Analizując uzasadnienie do projektu uchwały Rady Ministrów w sprawie Rządowego programu wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnianiu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” oraz projektu z dnia 7 maja 2015 r. Rządowego programu wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnianiu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” i przyjęte w nim zadania, zwracam uwagę Pani Minister na potrzebę wdrażania w szkołach i placówkach oświatowych programu mediacji rówieśniczych oraz programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem metody mediacji i negocjacji. W ocenie Rzecznika Praw Dziecka stanowią one ważny element kreowania bezpiecznego środowiska szkoły. Tymczasem w projekcie Rządowego programu wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnianiu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” nie zwrócono uwagi na ten problem oraz nie zostały zarekomendowane działania w tym zakresie.
3. Podstawowym założeniem Programu jest wspomaganie organów prowadzących szkoły w efektywnym wykorzystaniu monitoringu szkolnego. W ocenie Rzecznika Praw Dziecka troska o bezpieczeństwo w szkole nie powinna przejawiać się w inwestowaniu w monitoring wizyjny. Podstawą zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa na terenie szkoły powinny być odpowiednie oddziaływania wychowawcze (podejmowane we współpracy z rodzicami) i tworzenie przyjaznego klimatu społecznego. Zadaniem szkoły jest przecież kształtowanie właściwych warunków do swobodnego i nieskrępowanego rozwoju dzieci i młodzieży w atmosferze wzajemnego zaufania i poszanowania. Instalowanie kolejnych kamer jest zaprzeczeniem tej idei. Monitoring wizyjny rejestruje sprawcę nagannego zdarzenia już po jego dokonaniu, umożliwia wymierzenie

mu kary, ale nie ma w takim stopniu jak zakłada projektodawca charakteru oddziaływań profilaktyczno-wychowawczych, które powinny być podstawą systemu wychowawczego. Powyższe wnioski potwierdzają doświadczenia wielu państw europejskich oraz USA, gdzie w ostatnich latach ogranicza się udział rozwiązań technicznych (w tym monitoringów elektronicznych) w procesie edukacyjno-wychowawczym. Eliminując kamery jednocześnie wielką rolę przywiązuje się do pracy nauczycieli-wychowawców. Jest to tym bardziej ważne w sytuacji, gdy powszechnym problemem staje się bezosobowy, techniczno-technologiczny charakter edukacji instytucjonalnej, powodujący zanik relacji międzyludzkich i poczucia więzi społecznych, które powinny być podstawą funkcjonowania człowieka. Podkreślam również, że w przedstawionym Programie brakuje standardów rozmieszczania monitoringu wizyjnego, co może powodować wątpliwości w zakresie ingerencji w prywatność uczniów lub wręcz prowadzić do naruszania dobra dzieci, np. poprzez instalowanie kamer w salach lekcyjnych oraz w toaletach. W ocenie Rzecznika Praw Dziecka monitoring wizyjny powinien ograniczać się do zewnętrznej ochrony bezpieczeństwa dzieci.

4. W ocenie Rzecznika Praw Dziecka, projekt planowanych działań mających na celu m.in. zapewnienie bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach, powinien uwzględnić również potrzebę rekomendacji działań dotyczących prewencji zachowań samobójczych wśród dzieci i młodzieży (na terenie szkoły i poza nią). Organy prowadzące szkoły i placówki powinny realizować działania na poziomie lokalnym z zakresu profilaktyki depresji i samobójstw (w ramach ochrony zdrowia psychicznego dzieci), a szkoły powinny umieć rozpoznawać pierwsze symptomy takiego zagrożenia. Zatem zasadnym jest rozszerzenie działań programu o rekomendację działań w zakresie podnoszenia kompetencji wszystkich pracowników szkoły oraz rodziców w zakresie rozpoznawania i reagowania na sytuacje kryzysowe.

Biorąc powyższe pod uwagę, w trosce o dobro dzieci, na podstawie art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), proszę Panią Minister o uwzględnienie moich uwag w pracach nad projektami ww. dokumentów.

z wyrazami szacunku
Marek Piński